

Ženevske novice

št. 37

september 2004

ŽENEVSKE NOVICE

GLASILO ZDRUŽENJA ŽENEVSKIH SLOVENCEV

(Bulletin de l'Association des Slovènes de Genève)

Številka 37

leto XIII

september 2004

VSEBINA:

Uvodnik	3
Prejeli smo	
Sporočilo nove predsednice	4
Kdo je Eva Dimčovski	5
Častna gosta na našem večeru 20. novembra	6
Kam vse smo bili povabljeni in kje smo bili	8
Naši umetniki razstavljajo	11
Bili so pridni v šoli	12
Po dolгих letih slovenska maša v Ženevi	13
Osamljen slovenski grob v Thonex-u	14
Pred 1000 leti je bil prvič omenjen Bled	15
Razstava Eve Dimčovski	17
Pobratenje prve slovenske občine s švicarsko občino	18
Pesmice	20
Kremšnite	21
Vabilo	22

Zadnja stran: UMETNIŠKI IZDELKI EVE DIMČOVSKI

Naslovnica: BLED

UVODNIK

Lep pozdrav!

Pa smo spet tukaj. Po vsaki številki si rečem, ta je pa res zadnja. No, pa kar vztrajamo. Kaj je novega v naši deželi? Odkrila sem 4 nove Slovenke in 6 otrok. Upam, da jih bomo lahko kdaj spoznali in vključili v naše dogajanje. Gospa Maruša se je že odzvala šolskemu vabilu in nam pomagala pri zaključni prireditvi.

Lepe pozdrave in spomine pošilja iz Ljubljane družina Mikša.

Hvala gospe Aniti, ki mi pošilja revije.

Pred nekaj meseci smo na občnem zboru izvolili novo predsednico in odbor, zato je zdaj priložnost, da se zahvalim za sodelovanje, potrpežljivost in dobro voljo vsem, ki so v teh letih sodelovali z Novicami in Združenjem.

Posebno bi se rada zahvalila Franju Grošlju, ki je bil eden izmed ustanoviteljev Združenja, pobudnik in organizator prve spletne strani v Švici in zadnjih sedem let tudi naš predsednik. Od vsega začetka je vložil veliko časa in truda v naše delovanje.

Velikodušno nam je odstopil tudi prostore svojega podjetja in infrastrukturo kadarkoli smo jo potrebovali. Bil je tudi pobudnik in eden izmed ustanoviteljev slovenske šole v Ženevi, kateri je nudil brezplačno uporabo učilnice v prvem letu.

Franjo, najlepša hvala in želim ti vse najboljše v prihodnosti.

Prav poseben pozdrav pa namenjam g. Hacinu in g. Gregorcu, ki sta z umirjenostjo in veličino, ki jo zmorejo le najmočnejši, pomagala v trenutkih, ko je bilo to potrebno.

Vsem ostalim pa – kmalu na svidenje in lepo se imejte. Pripravite večerne obleke in poravnajte stroške novoletne večerje preden pridete nanjo. Blagajna vam bo hvaležna, blagajničarka pa še bolj.

Irena Sterckx

PREJELI SMO

Ko je Val začel hoditi v prvi razred, sem ga želela vključiti tudi v slovensko šolo. Mislila sem, da je šola v Carougeu, pa mi je učiteljica Tatjana sporočila, da je gospod **Franjo Grošelj** velikodušno odstopil prostore na sedežu svojega podjetja. Z Valom sva prihajala tja vsako soboto in bilo mi je v veliko veselje vsakokrat zagledati na vratih dobrodušnega in nasmejanega g.Grošlja.

Iz majhne dežele smo, malo nas je v Ženevi, a vsi smo na nek način uspešni. A najbolj me očara milina, ki jo tolikokrat srečam med Slovenci. Nimamo zastonj slovanskih korenin in duše. Milina je kot hrepenenje, beseda, ki se je v francoščino sploh ne da prevesti. Milina je nekaj, kar diši po domu in te pomirja.

Franjo Grošelj, ki ga poznam že od začetka ustanovitve Ženevskega društva Slovencev, je človek, ki me je s svojo milino velikokrat impresioniral. Rada bi se mu zahvalila za vso velikodušnost, za vso angažiranost, predvsem pa za to sposobnost pogledati človeka z veseljem, ki vzpodbuja. In vzpodbudo vedno vsi potrebujemo.

Zakaj ljudje potujemo na vse štiri strani sveta?

*Na vzhodu iščemo svoje korenine,
na zahodu svoj boljši jutri,
na severu merimo svoje moči
in na jug gremo na počitnice*

Bernard Werber: Empire des Anges

Lučka Koščak

SPOROČILO NOVE PREDSEDNICE

Spoštovani člani Združenja, Slovenci v Ženevi, romanski Švici in bližnji Franciji.

Marca tega leta sem bila izvoljena za predsednico Združenja. Dovolite, da se vam zahvalim za zaupanje ki ste mi ga s tem izkazali. Nasledujem Franja Grošlja, ki je prevzel to čast (in odgovornost) od prvega predsednika, Bogdana Zege. Sem še posebno ponosna na to, da sem prva predsednica in ob tej priliki izražam priznanje prednikoma za ves trud, ki sta ga vložila v Združenje, od dneva njegove ustanovitve, 19.julija 1991. Seveda ne bom pri

krmilu sama, smo ekipa, ki jo sestavljajo Tadej Vengust kot podpredsednik, blagajničarka Sonja Montanini, novinarka Ženevskih novic in tajnica Irena Sterckx, medtem ko so Vida Jordan, Marijan Struna in Bogdan Zega člani odbora, ki mi prav tako stoje ob strani.

Vendar, nasproti naše skupine pa ste VI. Pričakujemo vašo pomoč: obveščajte nas, pišite nam, predlagajte, odzovite se. Združenje je tudi VAŠE.

Po izvolitvi so se menda nekateri obregovali, češ, da ne obvladam dobre slovenščine: priznam, a povedati moram, da izhajam iz popolnoma slovenske družine, usoda mi pa ni dala, da bi kdaj lahko obiskovala slovensko šolo.

Združenje deluje že polnih 13 let. To so mladostna leta. Da bi spoznala najvažnejše dogodke njegovega obstoja, sem nedavno prebrala vse Ženevske novice od prve številke januarja 1992. Neverjetno, že v prvem letu je štelo Združenje 50 članov, čudovito. Na teh straneh sem našla veliko važnih dogodkov, ki jih je do številke 30 opisal po večini tedanji urednik B. Zega in ki je vanje vložil vso vnemo. Šlo je za vesele in manj vesele dogodke, nekaj zgodovine, objav o razstavah, obiskih znanih osebnosti, razgovorih. Ugotavljam, da je posebno vsakoletni piknik hitro postal pravilo in da je večerja ob koncu leta dogodek, ki ga ne smemo spregledati.

Nadaljevali bomo torej s tema dvema tradicijama, da se bomo še bolje spoznavali. Večerja s kulturnim programom ob koncu leta bo letos 20. novembra. Olepšana bo z obiskom dveh znanih pisateljev, Slovenca Borisa Pahorja in Ženevčana Georgesja Haldasa. Prihranite si torej ta datum, to bo prav poseben večer. Več podrobnosti o tej prireditvi boste prebrali v vabilu, ki ga boste prejeli s posebno pošto.

Kličem vam torej že zdaj: na svidenje !

Eva Dimčovski

KDO JE EVA DIMČOVSKI?

Eva je bila rojena leta 1954 v Opatiji na hrvaški obali. Oba starša sta bila Slovenca. Tata je bil rojen v Trstu, mama pa v Mariboru. Osnovno šolo je obiskovala v Opatiji. Družina se je že kmalu preselila v Ženevo, kjer je obiskovala jezikovno gimnazijo. Tako se je slovenščini, ki so jo govorili doma in šolski hrvaščini pridružila še francoščina, znotraj šolskega programa pa še angleščina, italijanščina in nemščina.

Študij s področja literature je nadaljevala na različnih fakultetah, tudi v Skopju, kjer je s svojim možem in tremi otroci nekaj časa živela.

Doktorirala je v Grenoblu iz francoske literature na temo "Eros et Thanatos ou Ronsard sur la voi imaginaire: le thème de la mort".

Kasneje se je posvetila informatiki. Ukvarja se tudi s kreativno umetnostjo kot so slikanje na svilo in porcelan, dekoracija in depoliranje stekla, predmeti iz blaga. Dela za različne kataloge, izdala je knjigo o slikanju na svilo.

Danes je profesorica v lastni privatni šoli v Meyrinu. Prevaja tudi za različne ženevske socialne ustanove.

ČASTNA GOSTA NA NAŠEM VEČERU 20. NOVEMBRA

- PISATELJ BORIS PAHOR, NOSILEC SLOVENSKE BESEDE IZ ITALIJANSKEGA TRSTA V SVET

Rojen je bil l. 1913 v Trstu, kjer še vedno živi. Tuji recenzenti prištevajo tega plodnega pisatelja med najvidnejše predstavnike sodobne slovenske literature.

Njegovo ime se pojavlja že več let med kandidati za Nobelovo nagrado, saj je največkrat prevajani slovenski pisatelj. Kot piše njegov prijatelj André Clavel, je to gospod, ki živi in dela v kulturnem okolju, ki je negotovo tako kot je negotova ohranitev jezika in kulture, za katere se je in se še vztrajno bori.

Neizogibno je bil žrtev preganjanj, ki so jih med obema vojnama črnosrajčniki izvajali nad slovensko manjšino, ko so slovenski izobraženci, pa tudi mnogi drugi, množično prebeževali preko meje. Zaradi prepovedi slovenske šole je po štirih razredih moral nadaljevati v italijanski. Gimnazijo je končal na semenišču v Gorici, maturo pa je ponovil v Bengaziju, kjer je eno leto služil italijansko vojaščino. Po povratku v Trst se je med drugo svetovno vojno udeleževal v uporniškemu gibanju in je bil zato deportiran v nacistična

taborišča Dachau in Bergen-Belsen. Osemnajst mesecev pekla, o katerem je obilno pisal v svojih romanih, zlasti v Nekropoli, ki je izšla tudi v francoski žepni izdaji.

Vsebina večine njegovih romanov je avtobiografska. Tako "Tržaška trilogija", kjer v prvem delu pod imenom Radko Suban opisuje svoje zdravljenje v francoskem sanatoriju ob Osvoboditvi; v drugem delu pa se vrača v predvojno odraščanje v Trstu (Zatemnitev) z vpisom na teologijo in zapletom v osvobodilno gibanje, ki se je za njega končal za bodečimi žicami. Tretji del – V labirintu – opisuje njegovo ponovno srečanje s Trstom, mestom, ki je ostalo razklano kot žrtev žalostnega mešetarjenja med Vzhodom in Zahodom. V tej neveseli kroniki mučnega stoletja pa je vseeno občutiti iz njegovih vrstic čar Trsta in otožni dih južnih vetrov z Jadrana, ki se poigravajo s kamenčki na obali.

V zaključku se njegov Radko odloči in gre po svetu. Iz vsega izstopa zagrenjenost in obzorje z negotovo bodočnostjo.

Njegov odziv našemu povabilu v Ženevo je izredna priložnost, da se seznanimo s tem devetdesetletnim mladeničem evropskega kova.

Nekaj njegovih najbolj znanih del, ki so prevedena v francoščino:

Zibelka sveta – La porte dorée, 2002

Faux jour, 2001

Vila ob jezeru, 1955 - La villa sur le lac, 1998

Arrêt sur le Ponte Vecchio, 1990

Spopad s pomladjo, 1978 - Printemps difficile, 1995

V labirintu, 1984 - Dans le labyrinthe, 2003

Zatemnitev, 1975 - Jours obscurs

Nekropola, 1967 - Le Pèlerin parmi les ombres

Po raznih virih B.Z.

➤ GEORGES HALDAS

Georges Haldas je rojen 14. avgusta 1917 v Ženevi. Kot pesnik, esejist, prevajalec in avtor različnih kronik nam podaja pogled na svet, ki združuje obenem podrobno analizo in spoštovanje do drugega. Že od leta 1942, ko je izšla njegova prva knjiga, *Hvalnica zarje*, je popolnoma posvečen neprekinjenemu ukvarjanju s pisateljevanjem. Za Haldasa je jezik nesposoben popolnega izražanja resničnosti. Sam zase pravi: "Sem človek, ki piše tisto, kar čuti, kar živi, človek, ki piše o svojih srečanjih, človek, ki se odziva".

Začel je z izdajanjem poezije (*Hvalnica zarje*), nato pa je sledila prva kronika (*Ljudje, ki vzdihujejo, četrti, ki umirajo*) kjer razkriva svoj pristop: podajanje vsega, kar doseže zavest. Njegovo delo obsega kakšnih trideset kronik, okoli petnajst knjig poezije (*Sanjanje pred zarjo*, itd.), eseje (*Pasijon Michela Serveta*, *Marija Magdalenska*, itd.) in avtobiografska celota, *Izpoved semena* (5. zvezek: *Čas srečanj*). Začel je tudi z izdajo svojih *Beležk* in del kot so *Minuli čas* in *Notranji Vzhod*.

Avtor več kot 60-ih del, večkrat nagrajen in počaščen z različnimi odlikovanji, zagotavlja, da je s pisanjem nemogoče doumeti bogastvo in celotnost življenja. Haldas je navdušen potepuh, pohlepen bralec in zvest svojemu mestu. Pred kratkim, marca 2004, nam je v Ženevi naznanil, da sta dve njegovi knjigi v tisku in še pet v "gradnji". Georges Haldas, prijetna osebnost, dober pripovednik, je zapustil svoje rokopise, med njimi znamenite Beležke, Javni in univerzitetni knjižnici v Ženevi. S to radodarno gesto je pokazal svojo navezanost na rodno mesto.

KAM VSE SMO BILI POVABLJENI IN KJE SMO BILI

➤ MAREC

12.marca 2004 smo imeli redni letni občni zbor. Udeležilo se ga je 25 članov. Glavna točka dnevnega reda je bila zamenjava predsednika in odbora. Izpostavili smo vprašanje, kakšno društvo si sploh želimo. Zmenili smo se, da še naprej izdajamo Novice vsaj dvakrat letno, pripravimo novoletno večerjo, ki jo skušamo obogatiti s kulturnim programom in poletni piknik. Zapisnik sestanka je na voljo pri tajnici.

Upravni odbor se redno (po potrebi) srečuje pri predsednici Evi Dimčovski, ki je odstopila prostore svoje šole za naše potrebe. Glavne naloge so bile priprava piknika in kulturnega večera ter urejanje administrativnih stvari povezanih s predajo društvenih papirjev in delovanjem spletne strani.

➤ APRIL

Konec aprila smo v Ženevi gostili prijateljsko nogometno tekmo med slovensko in švicarsko reprezentanco. Kazalo je dobro, Zlatko Zahovič je že v prvem polčasu dal gol, a to ni bilo zadosti. Peščica osmih slovenskih navijačev (in devetega pol, saj je Pierre S. iz solidarnosti navijal malo tu in malo tam) je morala priznati premoč gostitelja, ki je zmagal z dvema goloma. Tekme se je (pravi, da prvič v življenju) udeležil konzul vitez J. Ciraj.

30. aprila smo bili povabljeni na sprejem v Bern. 1. maja se je Slovenija pridružila državam Evropske skupnosti. Irska ambasada je kot predsedujoča povabila predstavnike vseh novih članic na gala sprejem v двореc češkega veleposlaništva. Ob kratkem kulturnem programu in govorih smo se lahko posladkali z različnimi specialitetami in poklepetali s Slovenci in gosti. Sprejema sta se udeležili Eva in Irena.

➤ MAJ

Vstop v EU so počastili tudi šolarji. V Luzernu so pripravili šolske delavnice na temo Slovenija in Evropa. Učenci so prišli iz različnih šolskih skupin, tudi iz Lozane. Gledališko delavnico, ki je pripravila kratko lutkovno uprizoritev o vrabcih iz vse Evrope, je pripravila in vodila Irena Sterckx. Ostale delavnice, ki so jih vodile učiteljice Mateja Šafranko, Marija Rogina in Tatjana Vučajnk so pripravile pevski nastop, evropske zastave in intervju z veleposlanikom g. Vrhuncem in njegovo ženo, ki sta se vabilu prijazno odzvala.

➤ JUNIJ

6. junija smo v Küstnachu pripravili zaključno prireditev ob koncu šolskega leta. Povabili smo glasbenega animatorja iz Slovenije Stena Vilarja.

Odbor je dobro prestal prvo preizkušnjo, kar dokazuje tudi dejstvo, da smo se odpravili domov šele pozno popoldne.

25. junija je dan državnosti. Veleposlaništvo nas je povabilo na sprejem v Bern. Letos so povabili Slovenski oktet, ki je popestril sprejem, zvečer pa so pripravili javni koncert v Nydeggkirche. Na sprejemu sta bili Eva in Irena.

20. junija smo priredili tradicionalni piknik. Tokrat na posestvu v Dardagny-ju. Kljub mrazu in dežju nas je prišlo okoli petdeset. Piknik je bil kanadskega tipa, kar je bilo zelo praktično.

Bili smo veseli, zabavali smo se ob duhovitem nastopu konzula viteza Jožefa Ciraja, ki nas je presenetil z obiskom. Prav tako smo se razveselili obiska z Misije, g. Grmeka in g. Zidarja.

➤ JULIJ

8. julija je bilo v prostorih Državnega zbora RS 4. srečanje Slovencev iz vsega sveta. Na srečanju je bil dan poseben poudarek problematiki mladih Slovencev v zamejstvu in po svetu.

➤ AVGUST

Na plaži v Piranu smo opazili urednico. Kaj vam morem, če vas ni bilo zraven, da bi šli na sladoled.

➤ NOVEMBER

13. november je rezerviran za tradicionalni koordinacijski sestanek vseh društev. Sestanek bo ob 14. uri v prostorih Veleposlaništva v Bernu. Eva časti vse, ki boste prišli, s čokoladnim ježkom pod arkadami.

➤ DECEMBER

Do 24. se zabavamo in jemo, potem pa gremo v Slovenijo, ker tam praznujejo še dedka Mraza, pa bomo spet jedli in se fino imeli.

NAŠI UMETNIKI RAZSTAVLJAJO

Metka Vergnion je razstavljala v Mestni Galeriji v Ljubljani svoje fotografije iz obdobja 1971 do 2004. Razstava je vzbudila veliko zanimanja v slovenski javnosti, saj je Metka ena naših prvih fotografov z univerzitetno izobrazbo na področju fotografije. Diplomirala je leta 1973 na akademiji za fotografijo in film v Parizu (Ecole Nationale Supérieure Louis Lumière).

Slovenski mediji so razstavi in umetnici namenili kar nekaj prispevkov, nekatere si lahko ogledate na spletni strani galerije www.mestna-galerija.si.

Metka je doslej sodelovala na več kot 100 samostojnih in skupinskih razstavah, za kar je prejela 33 nagrad. Med razstavljenimi deli je tudi "Po jezeru...", ki nam jo je poklonila za ovitek NOVIC št. 33.

V Ženevi je ponovno razstavljala svoja kiparska dela **Lučka Koščak** in njen starejši sin **Li** fotografije (Café-littéraire Pessoa, rue Jean-Dassier 5).

Li je imel tudi samostojno fotografsko razstavo v Deux portes, skupaj z Veroniko Klančnik pa še projekt na fasadi hotela Kalifornija. O projektu je pisalo tudi Delo, več o njem najdete na www.urbanfields.net/hotelcalifornia.

Lučka je razstavljala v Osijeku, kjer je tudi vodila seminar. V Ljubljani je razstavljala na razstavi sodobnih kiparjev. Razstava se z ljubljanskega Magistrata seli še v mariborski Rotovž. Komisija ji je letos podelila drugo odkupno nagrado podjetja Mobitel za malo plastiko v bronu z naslovom Moč. Poleti je izdelala tri velikanske skulpture za novi park v Mariboru.

V Grosuplju so lani, potem, ko so postavili njene skulpture, sklenili, da bo to mestece v bližini Ljubljane dobilo novo identiteto in namerava postati mesto skulptur. V ta namen bodo vsako leto organizirali kiparske simpozije pod gradom Boštanj. Letos je bil prvi, nacionalni, naslednje leto pa bo mednarodni. Vključiti nameravajo tudi romske kiparje, Romov namreč v okolici Grosuplja ne manjka. Skulpture, ki jih bodo kiparji izdelali, bodo postavljene na različnih lokacijah v mestu. Več na www.kiparstvo-zavod.si.

Lučka se je pred meseci odločila za zakonski stan in naj jima s soprogom tokrat zaželim veliko lepih trenutkov.

BILI SO PRIDNI V ŠOLI

Milena Maver je 29.aprila 2004. na Univerzi v Lozani uspešno zagovarjala doktorsko dizertacijo s področja fitokemije planinskih rastlin. Nekatere rastline, ki so podvržene neugodnim pogojem, kot so nizke temperature in ultravijolično sevanje, razvijajo v svojem tkivu snovi, ki so zanimive s farmakološkega stališča. V svojem delu je izolirala iz rastlin družine *Eriophorum* (francosko *linaigrette*, slovensko *suhoparnik-to je rastlina, ki raste na močvirnatih planinskih tleh in nosi na vrhu bilke nežen bel čopek*) več spojin, ki so antioksidanti in antiradikali.

Čestitamo tudi **Juretu Kozamerniku** za opravljeno diplomsko nalogo na Univerzi v Ženevi.

Doktorsko dizertacijo s področja prava pa je na Univerzi v Ljubljani uspešno zagovarjal tudi svetovalec z Veleposlaništva v Bernu g. dr. **Anton Novak**.

Pohvalim naj tudi vse šolarje, ki so vztrajali v Dopolnilni šoli slovenskega jezika in kulture v Ženevi in Lozani.V Lozani so se skupaj z Ireno Sterckx veselili, učili in se lepo imeli **Yann, Iris, Lina, Tim in Mark**.V Ženevi je pouk potekal v CO Florence. Obiskovali so ga mladi nadebudneži družin **Drakul, Koščak Mitrovič in Suermond**t. Poučevala je Tatjana Vučajnk.

V letošnjem letu je prišlo do nekaterih sprememb. Ministrstvo za šolstvo v Sloveniji je odobrilo sredstva za četrto redno zaposleno profesorico, ki je prevzela del nalog, med drugim tudi poučevanje skupin v Ženevi in Lozani. Učiteljica Barbara Upale je profesorica slovenščine in zgodovine, nastanjena bo v Bernu. V Lozani poteka pouk tedensko ob sredah od 14. do 17. ure, v Ženevi pa v Ecole des Cropettes, Rue Baulacre 8, 1209 ob četrkih od 17. do 20. ure. Vse informacije dobite pri vodji skupnosti ge. Tatjani Vučajnk.

tanadob@hotmail.com tel/fax:01 303 09 11 mobitel: 076 521 27 58	www.slovenskasola.ch
--	--

PO DOLGIH LETIH SLOVENSKA MAŠA V ŽENEVI

Slovenska skupnost v Švici je bila od nekdaj zelo neenakomerno porazdeljena. Velika večina Slovencev se je izseljevala iz vzhodne Slovenije in se je zato tudi naseljevala v nemško govorečem delu Švice. Po romanski in italijanski Švici smo bili vedno maloštevilni, kar je tudi oviralo povezavo.

Izseljevanju iz domovine je vselej sledila tudi skrb cerkve, ki je ustanavljala po vseh teh državah Misije in jim dodeljevala dušne pastirje. Tako je bila leta 1968 ustanovljena v Švici slovenska katoliška misija s sedežem v Zürichu. Prvi "misijonar" je bil kapucin pater Fidelis. Zaradi bolezni je vedno težje opravljal to službo, zato se je leta 1982 moral vrniti v Slovenijo, kjer pa je l. 1994 umrl v sanatoriju na Golniku.

V pomoč mu je bil pater Angel, ki je stanoval v Soloturnu in od tam preskrboval dušnopastirsko delo po zahodni in južni Švici.

Zaradi razpršenosti našega življa je bil polno zaposlen vse prve štiri konce tedna v mesecu, za našo majčkeno in najbolj oddaljeno ženevsko skupnost pa je preostajal le vsak peti konec tedna v mesecu, kar se je dogajalo le dvakrat do trikrat na leto. Nasledil ga je pater Damjan, ki pa se je moral vrniti v Slovenijo, ko je zmanjkalo materialnih sredstev za vzdrževanje dveh duhovnikov. Odtlej je ostal v Švici edinole pater Robert s sedežem v Zürichu, ki je kljub kronični bolezni in z neverjetno energijo opravljal vse posle, maševal na številnih krajih, tiskal in razpošiljal večkrat na leto Oznanilo v 1500. izvodih. S koncem leta 2002 pa je prepustil svoje mesto mlajšemu, gospodu Davidu Taljatu, ki je bil dotlej odgovoren za našo skupnost v Franciji, na področju Nice-Azurne obale.

Ker je bil konec tedna v marcu peti v mesecu, smo ga zaprosili, da nas obišče v Ženevi, kar je z veseljem sprejel. Zbrali smo se v stranski kapeli cerkve Ste Jeanne de Chantal, bilo nas je 10 (in pol, če štejemo Lučkinega najmlajšega).

Po maši smo spraznili kozarček v bližnjem stanovanju Bogdana in Verene in ugotovili, da g. David ni le dušni pastir, temveč tudi glasbenik, ki je vselej pripravljen animirati zbrano družčino z igranjem na elektronske orgle in ki doma komponira in snema svoje kompozicije na CD. Prvi njegov posnetek je že pošel, zagotovili smo si primerek prihodnjega, ki je v pripravi. Prisotna članica kulturnega odbora Združenja pa je seveda takoj vskočila s predlogom, da si zagotovimo njegovo sodelovanje na prihodnjem kulturnem večeru. To se je zgodilo že junija na pikniku 2003 v Vigne Blanche.

Med letošnjimi poletnimi počitnicami smo prekinili s srečanji, ponovno smo se sestali 3. septembra, sledil bo 8. oktober in tako naprej vsak prvi petek v mesecu, ob 19.30, če bo le naš dušni pastir vzdržal na tako dolgi poti do peščice oddaljenih ovčic...

Naslov: Paroisse de Ste. Jeanne de Chantal, 2, Av. d'Aïre (place des Charmilles), podzemno parkirišče je nasproti Centre Planète Charmilles. Bus 6, 11 in 19.

B.Z.

OSAMLJEN SLOVENSKI GROB V THONEX-u

V trinajsti številki Ženevskih novic septembra 1995 smo že pisali o slovenskem rojaku diplomatu Vladimirju Mislju, ki je 19 let delal v sekretariatu nekdanjega Društva narodov v Ženevi, med drugim na oddelku za varstvo človekovih pravic. Umrl je l. 1944 in bil pokopan na pokopališču v vasi Thônex, kjer smo l. 95 odkrili njegov in ženin skromni grob.

Nedavno tega je nekdanji začasni vršilec dolžnosti veleposlanika v Bernu, g. Ivan Martelanc, s strokovno podporo zgodovinarja prof. dr. Janeza Šumrade, sprožil pobudo, da ime zaslužnega staroste slovenskih diplomatov primerno obeležimo. Ker bi bilo to neumestno narediti v Ženevi smo predlagali, da poiščemo stike v njegovem rojstnem kraju. To sta omenjena gospoda tudi storila. V Črnem Vrhu nad Idrijo so bili navdušeni nad to zamislijo.

Obenem so predlagali tudi obnovitev njegovega skoraj popolnoma opuščenega groba v Thônex-u. Za financiranje te zamisli se je že ponudil sponzor. Po opravljenem delu bomo povabili naše člane, ki jih dogodek zanima, na kratko spominsko slovesnost na grobu. Obvestila bomo poslali naknadno.

PRED 1000 LETI JE BIL PRVIKRAT OMENJEN BLED

	Tje na otòk z valóvami obdani, v današnjih dneh božjo pot Marije; v dnu zad stoje snežnikov velikani, poljá, kim spred se sprósti, lepotije ti kaže Blejski grad na levi strani, na desni griček se za gričem skrije. Dežela kranjska nima lepšga kraja, ko je z okolščno ta, podoba raja.
---	---

Tako je naš pesnik zapisal pred stopetdesetimi leti, ko je opisoval v svojem Krstu pri Savici, kar se je tam dogajalo v prvih stoletjih slovenske naselitve in času pokristjanjevanja. Le malo podrobnosti nam je ohranjenih iz tistih časov. Zato je toliko bolj važna prva listina, s katero je **10. aprila leta 1004** nemški cesar Henrik II podaril škofu Albuinu iz južnotirolskega Brixna kraj Bled in okolico. Na skali, ki se pne 100 metrov navpično nad jezerom, je že takrat stal romanski stolp, še danes del srednjeveškega gradu z muzejsko zbirko. Za razumevanje tistih časov na kratko povzemamo nekaj vrstic iz zgodovine.

Deseto stoletje je prineslo prevlado nemških plemiških družin v "svetem rimskem cesarstvu nemške narodnosti", kot so ga odtlej nazivali. Cesarska krona je imela popolno oblast nad neobdelano ali zavojevano zemljo, ki jo je delila svojim zvestim vazalom svetnega in cerkvenega stanu. To je bilo bistvenega pomena za dogajanja v naših pokrajinah. Med cerkvenimi prejemniki omenjamo v prvi vrsti oglejski patriarhat, salzburško nadškofijo, škofije v Freisingu, Regensburgu, Passau in Bambergu na Bavarskem, Brixenu v Poadižju, v Krki na Koroškem in v Trstu. Od svetnih gospodov so si največ kronske zemlje pridobili: savinjski (celjski) mejni grofje in rod koroške Heme (kasneje proglašene za svetnico), frankovski Spanheimi, bavarski Traungavci, Andeški in Bogenski, Goriški in še drugi. Ker je bila ta gospoda povečini nemškega rodu, se je s temi dodelitvami tudi začelo ponemčevanje naših krajev, kar je bilo usodno predvsem za severne

obmejne predele (Koroška), medtem ko so se v notranjosti manjšinski priseljenci povečini poslovenili, do današnjega dne so ostali le nemški priimki.

Pa pojdimo še bolj nazaj: otoček sredi blejskega jezera je bil obiskovan že v prazgodovini, v železni dobi (8. do 6. stoletje pred Kr.). Po prihodu Slovanov v sedmem stoletju so na njem častili Živo, boginjo ljubezni in plodnosti, kar je uporabil tudi France Prešeren v svojem Krstu pri Savici. Iz staroslovanske dobe so na otoku odkrili za arheologe pomembno grobišče. Srednji vek je s priseljenci, pretežno Bavarci, prinesel okolici Bleda razvoj domačih obrti. Marijina cerkev na otoku pa je postala tekom stoletij cilj priljubljene romarske poti; redkokateri obiskovalec je izpustil priliko, da ne bi potegnil za vrv in razmajal zvonček z namenom, da bi se mu izpolnila srčna želja.

Arnold Rikli v turistični opravi

Devetnajsto stoletje pa je prineslo pravi preobrat: **zdraviliški turizem**. Bistveno zaslugo za razvoj te nove gospodarske panoge ima nedvomno **Švicar Arnold Rikli**, terapevt in podjetnik, ki je znal iz dotlej malo znanega kraja s skromnim toplim vrelcem, iz čistega gorenjskega zraka in očarljive okolice ustvariti mondeno postojanko, kjer je razvil svoje naravne metode zdravljenja meščanov. Začelo se je leta 1859 s prvim lesenim kopališčem, kjer so se pacienti kopali (a ne v topli, temveč ledeno mrzli vodi) in sončili. Ostali del zdravljenja je obstajal v sprehodih, ki jih je razvrščal po težavnostnih stopnjah in dolžini. Riklijeve metode so doživljale uspehe pri revmatizmu, debelosti, migreni, nespečnosti, histeriji, posameznih kožnih boleznih, nervoznem utripanju srca, boljšemu krvotoku itd. Vse to je dosegal s tem, da je svoje goste prisilil za en do dva meseca k naravnemu življenju v prosti naravi in pri preprosti naravni prehrani, metodam, h katerim se ponovno vračamo v zadnjih desetletjih.

Blejske toplice, znane iz pradavnih časov, omenja Valvazor v svoji "Slavi vojvodine kranjske", ker naj bi jih tedanji upravitelj gradu dal razdejeti, ker so ga motili obiski raznih gospodov. S časom so bile torej popolnoma opuščene.

Šele leta 1819 so se podjetni možje blejskega okraja odločili urediti enega izmed vrelcev in zgraditi novo kopališče iz lastnih sredstev. Nekaj "čudežnih" ozdravitev revmatikov je hitro poneslo slavo po svetu in leta 1822 je zrasla na mestu lesene lope nova, moderna, okusna in prijazna kopališčna dvorana. Otvoritev gorenjske železniške proge leta 1870 je seveda še olajšala dostop obiskovalcem iz oddaljenih krajev in pripomogla razvoju zdraviliškega turizma Bleda. Čeprav ni popolnoma razvidno, katera letnica naj bi pomenila pravi začetek te dejavnosti, pa so Blejčani letos dodali k svoji 1000-letnici še njeno **stoletnico**.

V novejši dobi je Blejsko jezero zaslovelo tudi zaradi naših veslačev, saj se lahko pohvalijo z zlato olimpijsko medaljo. V Festivalni dvorani se vsako leto vrstijo znanstveni kongresi in poslovna srečanja, šahovski turnirji itd. Obiskovalci se zagotovo ne dolgočasijo. Tudi za zimski šport je poskrbljeno, z drsališčem, s smučiščem na Straži in bližnji Pokljuki.

B. Zega

Tekst in slike povzeti po prospektih *Bled 2004 - 1000 let* in *Bled in Arnold Rikli* turističnega društva Bled. Drugi podatki so iz knjige *Zgodovina Slovencev* Milka Kosa in *Velikega slovenskega leksikona*.

Naj temu zapisu dodam le-to, da je okoli jezera urejena krasna sprehajalna pot, ki se zaključuje z obveznim obiskom slaščičarne in blejskih kremšniti, po slovensko rezin, zaradi katerih, roko na srce, danes hodimo na Bled.

Irena

RAZSTAVA EVE DIMČOVSKI

VABILO

Z veseljem vas vabim na otvoritev razstave slikanja na porcelan in svilo. Otvoritev bo v petek, 3. decembra 2004 ob 19. uri.

Château de Dardagny
520, rue du Mandement
1283 DARDAGNY

Razstava je odprta še v soboto in nedeljo, četrtega in petega decembra 2004 od 10. do 18. ure.

Eva Dimčovski

POBRATENJE PRVE SLOVENSKE OBČINE VELIKE LAŠČE S ŠVICARSKO OBČINO LUETZELFLUEH IZ EMMENTALA

Sodelovanje med obema občinama poteka že od leta 1996. Spletle so se vezi, ki so jih povezali v kulturni most, ki presega sodelovanje le na kulturnem področju. Med pobudniki sodelovanja sta bila tudi ga. Ljudmila Schmid iz Basla in g. Milan Greiner iz Berna.

Povod sta bila pisatelja podobnih misli. V Velikih Laščah je bil doma Fran Levstik. Vsi poznamo njegovega Martina Krpana, ki je preveden tudi v bernsko narečje in Jeremias Gotthelf iz Lützelflüha s svojim romanom Črni pajek, ki ga lahko beremo tudi v slovenščini.

Že l. 1997 so organizirali prvo švicarsko-slovensko kulturno srečanje v Velikih Laščah, ki so mu sledila še druga srečanja tako v Švici kot v Sloveniji. Leta 2003 je župan Velikih Lašč Tone Zakrajšek uradno predlagal pobratenje obeh občin. Občinski svet Lützelflüha je z navdušenjem sprejel to pobudo.

S pripravljanim odborom Kulturni most so med 19. in 22. avgustom 2004 pripravili pester turistični program za Slovence, ki so se pobratenja udeležili v Švici. Ob dobri hrani in pijači niso pozabili na zabavni program z orkestrom, folkoro, pevskim zborom, harmoniko in drugimi izvajalci. Aperitiv, baselsko vino, je podaril in tudi sam pridelal naš slovenski rojak Martin Brumec, vinski kletar iz Basla.

Vrhunec pobratenja so doživeli s skupnim bogoslužjem, kjer so peli v slovenskem, nemškem in latinskem jeziku. Po uradni razglasitvi pobratenja, himnah in predaji zastav je župan Velikih Lašč odkril in predal darilo-.več kot dva metra visoko skulpturo Martina Krpana. Skulptura je delo Dušana Zekoviča in stoji pred cerkvijo v Lützelflühu.

Prireditve sta se udeležila tudi prvi sekretar dr. Anton Novak in konzul g. Jožef Ciraj z našega Veleposlaništva. Po poročilu Milana Greinerja, predsednika SD Kulturni most Švica-Slovenija iz Berna povzela Irena S.

Da bomo naslednjič lažje peli, vam pošiljam izbor pesmi:

Bod'moja, bod'moja,
T'bom lešnikov dal,
Boš tiste potolkla,
Bom drugih nabral.

Pa nisem še stara
Čez petdeset let,
Da b'mogla jaz tebe
Za lešnike imet.

Ne hodi za mano,
Ne boš me dobil,
Sem tistga župana,
K'je rib'ce lovil.

Že dolgo nismo pili ga,
Pili ga, pili ga,
Zato pa danes dajmo ga,
Dajmo ga, dajmo ga.

Primi bratec,
Primi bratec, kupico,
Izprazni jo,
Povezni jo na mizico.

Kol'kor kapljic, tol'ko let
Bog nam daj na svet
živet.
Živio, oj živio na svet.

Naj bo stara al' pa mlada,
Vsaka ima fanta rada.
Živio,oj živio na svet.

Kdor pa čmerno se drži,
Ta za našo družbo ni.
Živio, oj živio na svet.

KREMŠNITE

Ne grejo mi iz glave, tele kremšnite in Bled, o katerem piše Bogdan. Upam, da se bodo spet našli častilci lepe besede in mi očitali neznanje slovenščine. Pa vendar, ali ste že slišali enega samega Slovenca, ki bi šel na kremne rezine ali kocke?

Pred leti so takole hoteli odpraviti čevapčiče in smo jedli mesne svaljke. Niso zdržali dolgo. V Ljubljani se zdaj hodi na kebab, pečen na olju-olivnem ali oljčnem?

Ko sem še živela v Sloveniji je bilo olivno, potem pa so čez noč začeli vsi uporabljati oljčno. Ne vem zakaj, saj je olje iz olive in ne oljke.

Zdaj je Slovenija v Evropi in čez nekaj let bomo uporabljali denarno enoto evro –ali euro? To je zdaj vprašanje. Prebrala sem, da bo za nacionalno rabo v uporabi evro, v mednarodnih pogovorih pa euro.

Hudo. Ja, tako se reče, kadar vam je kaj grozno všeč ali želite kaj poudariti. Hudo dober. In ne bodite začudeni, če vam bodo rekli halo. To ni del telefonske komunikacije temveč vzklik začudenja, ki pomeni a res.

Zvedela sem tudi, da beseda Slovenec izvira iz slovanske besede slovo, ki pomeni besedo. Meni je velikokrat ljubša Slovencej, ki izvira iz domišljije (ali izkušnje) pisateljice in pesnice Svetlane Makarovič. Navdih zanjo je najbrž dobila pri srečanjih s posebnim tipom Slovenca, ki ima vedno svoj prav in svojo pamet. Svetlanine knjige pa le vzemite kdaj v roke.

Pozabila sem omeniti, da je z velikim uspehom nastopila v Ženevi glasbena skupina Laibach. Moja generacija, ki je odrasčala v 80. v Ljubljani, ve, zakaj jih imamo radi, drugi pa si ne belite glavi z njihovim imenom in poslušajte raje Siddharto, ki je zdaj na prvih mestih mladih Slovencev. Pretežko? Še vedno vam ostanejo Magnifico, Planet Groove in celo Kalamari.

Ta bolj resne pa vabim v Lozano na koncert klasične glasbe, kjer bo kot gostja komornega orkestra nastopila Bernarda Fink.

Irena

VABIMO VAS NA TRADICIONALNO
VEČERJO S KULTURNIM
PROGRAMOM

V SOBOTO, 20. NOVEMBRA 2004
OB 19. URI

Hôtel Best Western Chavannes-de-Bogis

Tél. : 022 960 81 74

Fax : 022 960 81 72

E-mail : restaurant@hotel-chavannes.ch

Site web: <http://www.bestwestern.ch/chavannes>

Vabilo boste prejeli po pošti.

